

GBG-Nieuwsbrief

JAARGANG 10 NUMMER 2

SEPTEMBER 2007

Colofon

Redactie: Frédérique Urlings (co-ord.)

Redactieadres: GBG-Nieuwsbrief
Frédérique Urlings
B.F. Suermanstraat 11B
3515 XK Utrecht
Telefoon: 06-14991329

e-mail: info@geschiedenisbeeldgeluid.nl
website: www.geschiedenisbeeldgeluid.nl

De GBG-Nieuwsbrief verschijnt 3x per jaar en bevat nieuws uit de vereniging en andere berichten die voor leden van belang kunnen zijn.

DOELSTELLING VER. GBG

De doelstelling van de Vereniging GBG is belangstelling te wekken voor de studie van beeld en geluid als bron van historisch onderzoek en als middel tot beeldvorming over het verleden. Daarnaast zet zij zich in voor een zo optimaal mogelijke toegankelijkheid van audiovisueel bronnenmateriaal.

Om haar doelstellingen te bereiken richt de vereniging zich op de organisatie van congressen en studiedagen, de halfjaarlijkse uitgave van het Tijdschrift voor Mediageschiedenis (TMG) en het (mede-) uitgeven van publicaties op het terrein van studie en beheer van audiovisueel bronnenmateriaal. De vereniging is aangesloten bij de International Association for Media and History (IAMHIST).

De vereniging telt ongeveer 300 leden. De jaarcontributie voor het lidmaatschap is € 30,00 voor individuele leden, € 17,50 voor studenten en € 75,00 voor instellingen.

Het verenigingsadres is:

GBG
Herengracht 380
1016 CJ Amsterdam
e-mail: info@geschiedenisbeeldgeluid.nl

Lid worden?

U kunt zich aanmelden bij de ledenadministratie van de vereniging. Het adres van de ledenadministratie is anders dan dat van de vereniging zelf:

Ledenadministratie GBG
Postbus 112
3500 AC Utrecht
ledenadministratie@geschiedenisbeeldgeluid.nl

Kopij voor de Nieuwsbrief

Kopij is uiteraard welkom op het redactieadres zoals hierboven vermeld.

Ten geleide

U vindt in deze nieuwsbrief een bijdrage van Ansjé van Beusekom die een verslag schreef van de bijeenkomst .. die gehouden werd afgelopen mei in Utrecht; een artikel van Hans Schoots over Anton van Munster, jarenlang de vaste cameraman van Bert Haanstra. Deze staat ook centraal tijdens het Nederlands Film Festival wat plaatsvindt te Utrecht van 26 september tot 6 oktober. Tijdens dit festival vindt op 2 oktober een Haanstra symposium plaats. Voor de GBG-leden is er een korting van €15 op de toegangsprijs van deze dag. Zie pagina 2 van deze brief voor meer informatie.

Frédérique Urlings

Nieuwe leden

P.C. van Fennema: bedrijfskundige met interesse in film.

Frank de Munnik.

An van Burik.

Werkgroep Film & TV-studies (Universiteit Gent)

Festivalnieuws

Nederlands Film Festival

Bert Haanstra Symposium

Tien jaar na zijn overlijden staat Bert Haanstra weer volop in de belangstelling. Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid heeft zijn gehele oeuvre, door zijn zoons aan de Nederlandse Staat overgedragen, gerestaureerd, geconserveerd en gedigitaliseerd, 12 september verschenen al zijn films in de dvd-box Haanstra Compleet, vanaf eind september wordt in Overijssel het Bert Haanstra Festival gehouden en ook het Nederlands Film Festival wijdt een retrospectief aan Haanstra. Filmmaker Rolf Orthel maakte voor dit retrospectief de film OVER HAANSTRA, die tijdens het Nederlands Film Festival in première gaat.

Tijdens het Nederlands Film Festival wordt op dinsdag 2 oktober een symposium georganiseerd over de films van Bert Haanstra. Dit symposium is een vervolg op het symposium HAANSTRA EN HOLLAND dat Hans Schoots op 17 november 2006 in het Filmmuseum organiseerde. Ging het in dat symposium vooral over de vraag hoe Bert Haanstra in zijn films zijn tijd representeerde, tijdens het Bert Haanstra-Symposium op het Nederlands Film Festival zullen de films zelf centraal staan. In gesprekken met vakmensen die met Haanstra hebben gewerkt wordt nagegaan hoe Haanstra zijn films maakte waarbij camerawerk en montage belangrijke onderwerpen zijn. Daarnaast wordt het werk van Haanstra vergeleken met dat van enkele huidige filmmakers om zo meer inzicht te krijgen in de verschillen en overeenkomsten. Het symposium wordt geleid door Mart Dominicus.

Tijdens het symposium veel tijd ingeruimd om werk van Haanstra te zien. De ochtendsessie begint met het vertonen van enkele fragmenten uit lange films van Haanstra en een enkele korte film. Daarna spreekt Mart Dominicus met oud-medewerkers van Haanstra waaronder cameraman Anton van Munster en regie-assistent Kees Hin. Na de lunch wordt het werk van Haanstra afgezet tegen dat van een aantal filmmakers van deze tijd. Ook de middagsessie begint met het vertonen van fragmenten van films. Dan zal werk te zien zijn van Jiska Rickels, Hans Heijnen, Michiel van Erp en Leon Giesen. Daarna zal Mart Dominicus met deze filmmakers spreken over hun films en de vraag in hoeverre zij zich geïnspireerd voelen door Haanstra. Tevens wordt hun werk vergeleken met dat van Haanstra.

Het Bert Haanstra Symposium vindt plaats op dinsdag 2 oktober 2007 in Filmtheater 't Hoogt. Aanvang 10.00 uur. Einde 17.00 uur.

Toegangsrijks: normaal € 50,00 / Gouden Kalf-pas € 40,00 (inclusief koffie, lunch en borrel)

GBG-leden kunnen tegen inlevering van onderstaande bon een toegangskaart voor € 35,00 aanschaffen.

De centrale kassa's zijn te vinden in het Festivalpaviljoen op de Neude en geopend van woensdag 26 september t/m donderdag 4 oktober van 9:00 tot 22:00 uur. Telefonisch reserveren kan vanaf 22 september via 030-2322684, bereikbaar van zaterdag 22 september t/m dinsdag 25 september van 12:00 tot 20:00 uur en woensdag 26 september t/m donderdag 4 oktober van 10:00 tot 20:00 uur. Zie www.filmfestival.nl.

KORTINGSBON

BERT HAANSTRA SYMPOSIUM Dinsdag 2 oktober 2007 Filmtheater 't Hoogt, 10.00 uur
Tegen inlevering van deze bon ontvangen GBG-leden voor € 35,00 (i.p.v. € 50,00) een toegangskaart voor het Bert Haanstra Symposium.

In de GBG nieuwsbrief mail vindt u ook een Worddocument met deze bon.

Verenigingsnieuws

Promoties

Bregtje Lameris zal op 10 november om 10.30 uur promoveren in het Academiegebouw in Utrecht. De titel van haar proefschrift luidt *Opnieuw belicht - de pas de deux tussen de filmmuseale praktijk en filmhistorische debatten*.

In haar onderzoek gaat ze in op de manier waarop de filmmuseale praktijk filmhistorische discoursen heeft gevormd. Ze bestudeert hierbij de filmmuseale collectievorming, restauratiepraktijk en presentatiestrategieën op filmhistorische elementen en kijkt daarbij in hoeverre hierin parallellen te vinden zijn met de ontwikkelingen in de filmgeschiedschrijving. Haar voornaamste casus is hierbij het Filmmuseum in Amsterdam, en de onderzochte periode loopt van 1946 tot ongeveer nu.

Op woensdag 12 december om 12.45 uur zal Thunnis van Oort promoveren in het Academiegebouw in Utrecht. Gelijktijdig wordt het proefschrift uitgebracht bij uitgeverij Verloren te Hilversum. Hieronder een synopsis: Thunnis van Oort beschrijft de opkomst van het bioscoopbedrijf in het katholieke Zuiden tegen de achtergrond van modernisering en verzuiling. Hij onderzoekt de dynamiek van aanpassing en verzet bij de totstandkoming van een nieuwe culturele infrastructuur. Daarbij wordt vooral gekeken naar de manier waarop de ondernemers in deze nieuwe bedrijfstak hun bioscopen positioneerden en naar de strategieën die zij inzetten om het kosmopolitische filmvermaak in te bedden in de lokale omgeving. Katholieke machthebbers reageerden terughoudend op de groeiende moderne amusementscultuur rond de bioscoop. Toen bleek dat de bioscoop zich niet liet inkapselen in het katholieke domein, gingen de autoriteiten zich primair richten op controle en regulering. Dit leidde tot enkele felle conflicten met het bioscoopbedrijf (waaronder de zogenaamde Venlose bioscoopoorlog in de jaren 1921-1922 tussen het gemeentebestuur en de Nederlandse Bioscoopbond), waarbij niet meer alleen de filmkeuring of vermakelijkheidsbelastingen inzet waren, maar ook de identiteit van het 'katholieke volksdeel'.

Per 1 september 2007 is Martijn Kleppe als aio in dienst getreden bij de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen (EUR).

Voor zijn promotieonderzoek zal hij onderzoeken welke foto's opgenomen zijn in geschiedenisboeken van middelbare scholen uit de recente Nederlandse geschiedenis (na 1970) om vervolgens te bepalen waarom deze foto's zijn gepubliceerd en welke rol zij in het Nederlandse geschiedbeeld spelen.

Het onderzoek is een combinatie van theorievorming rond historische representatie, waarbij instrumenten uit de onderwijskunde, semiotiek, filosofie en mediasociologie zullen worden gebruikt, zoals de gatekeeper-theorieën van Walter Gieber en David Manning White.

Het promotieonderzoek wordt voor een deel financieel ondersteund door Vereniging Trustfonds Erasmus Universiteit Rotterdam en de Stichting Sem Presser Archief.

Kort nieuws

De verbinding – 75 jaar Afsluitdijk

Nog t/m 18 november 2007 te bezichtigen in Nieuw Land Erfgoedcentrum te Lelystad.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Afsluitdijk is in Nieuw Land Erfgoedcentrum de tentoonstelling 'De verbinding – 75 jaar Afsluitdijk' te zien. De tentoonstelling is opgebouwd uit unieke foto's uit eigen collectie en filmfragmenten die samen een caleidoscopisch beeld van de geschiedenis, het heden en de toekomst van de dijk geven.

Onder het beeldmateriaal in de tentoonstelling bevindt zich de 'intro' van de Nederlandse speelfilm DOOD WATER. De film uit 1934, geregisseerd door Gerard Rutten, verhaalt over de verstrekkende gevolgen van de voltooiing van de Afsluitdijk voor een vissersfamilie uit Volendam. Deze tragedie wordt ingeleid door een korte documentaire, die een beeld geeft van de grootsheid van het Afsluitdijkproject.

Als een van de pioniers van de Nederlandse geluidsfilm maakte Rutten volop gebruik van deze nieuwe techniek om zijn ode aan de Afsluitdijk in deze documentaire extra kracht bij te zetten. Een bombastische lofzang, uitgevoerd door het Concertgebouworkest, ondersteunt de avant-gardistische beelden van de aanleg van de dijk. Dit 15 minuten durende eerbetoon aan het vele werk dat is verzet bij de aanleg van de Afsluitdijk, is al met al een mooi en indrukwekkend onderdeel van de tentoonstelling.

Kijk voor meer informatie op <http://www.nieuwlandergoedcentrum.nl/expositiestijdelijk.html>

Gemeentearchief Rotterdam verwerft 14 uur amateurfilms over homobeweging

Documentaire Flikker samengesteld op basis van smalfilms.

Het Gemeentearchief Rotterdam verwerft op vrijdag 29 september officieel 14 uur amateurfilms over de radicale homobeweging uit de jaren zeventig en tachtig. De Rotterdammer Rob de Vries filmde hoe homoactivisten demonstraties afwisselden met vrolijke optredens, al dan niet in travestie. Voor het archief zijn de films een waardevolle aanwinst, omdat zij een persoonlijke kijk geven op een roerige periode uit de homo-emancipatie.

De overdracht op 29 september gaat vooraf aan de première van de documentaire Flikker, samengesteld door filmmaker Arthur Bueno op basis van de 8 mm-films van De Vries. De smalfilms van De Vries werden vorig jaar al ter beschikking gesteld van het gemeentearchief. Première en documentaire zijn jubileumactiviteiten van het COC Rotterdam en het Gemeentearchief Rotterdam. Dit jaar bestaan de instellingen respectievelijk 60 en 150 jaar.

Coming-out

De Rotterdammer Rob de Vries maakte in de jaren vijftig zijn eerste amateurfilms. Later filmde hij zijn jonge gezin en deed hij verslag van zijn ontluikende homoseksualiteit. Na zijn coming-out legde hij vast hoe de homo-emancipatie actievoerders op de been bracht. Uniek zijn de opnames van de eerste homomanifestaties. De Vries filmde ook optredens van cabaretgroepen als Het Valse Nichtenkoor en de Rode Flikkers.

Tolerantie

De documentaire geeft volgens het COC Rotterdam een indruk van de strijd voor tolerantie die destijds gevoerd moest worden en die nog steeds actueel is. In Flikker is onder meer te zien hoe er klappen vielen bij de Roze Zaterdag van 1982 in Amersfoort. Na de première draait Flikker nog op 3 oktober tijdens de COC 60 jaar Filmweek in Theater Lantaren/Venster in Rotterdam: om 19.30 uur als voorfilm bij Johan en om 22.00 uur als voorfilm bij Flo.

Het Archiefforum

Onder de rubriek Audiovisuele archieven digitaal en Buitenland op deze website vindt u een serie berichten over beschikbare databanken van audiovisuele archieven in binnen- en buitenland.

Het Archiefforum, digitale kenniskrant over archieven.

www.archiefforum.org

Video Active

Het Video Active project heeft er twee nieuwe partners bij.

Vanaf juni 2007 zijn de Vlaamse Radio- en Televisieomroep en het Britse Moving Image Communications Ltd toegevoegd als leden. Dit betekent dat de Video Active portal die deze herfst gelanceerd zal worden een nog rijkere collectie van televisie erfgoed kan tonen.

Voor meer informatie, zie <http://www.videoactive.eu>

Verleden van Nederland

Het najaar van 2008 zal in het teken staan van Verleden van Nederland, en zal geen inwoner en bezoeker van Nederland in die periode om de Nederlandse geschiedenis heen kunnen. Er verschijnen speciale boeken en een groot aantal televisieprogramma's zal aanhaken bij het thema. Op de website

<http://www.verledenvannederland.nl> kunt u alvast een voorproefje nemen.

Verslag

Controlling Early Cinema in times of War

Vrijdag 25 mei jongstleden vond in Utrecht een door het OGC en Media en Cultuurwetenschappen georganiseerde workshop plaats met als thema: Controlling Early Cinema in times of War. De promotie van Stephen Bottomore vormde de aanleiding voor deze middag waar vier sprekers uiteenlopende aspecten behandelden. Stephen Bottomore deed verslag van de eerste moeizame pogingen om oorlog op film vast te leggen c.q. te verbeelden tussen 1897 en 1902. Karel Dibbets behandelde de rol van bewegende beelden in de promotiecampagne van het Nederlands Koningshuis en de heldenverering van Paul Kruger tijdens de Boerenoorlog in Nederland in dezelfde periode. Sabine Lenk lichtte de noodzaak om de filmcensuur in Düsseldorf efficiënt te organiseren via het film- en bioscoopbedrijf ten tijde van de Eerste Wereldoorlog toe. Nicolas Hiley ten slotte, deed verslag van de aanvankelijk verbazingwekkende geringe belangstelling voor beeldvorming in de publiciteit en het nieuwe medium film van overheid en geheime dienst in Engeland die duurde tot ver na de Eerste Wereldoorlog.

Volgens Stephen Bottomore waren de eerste cameramannen die erop uit trokken om verslag te doen van een of andere oorlog niet in staat om met hun enorm zware apparatuur maar zelfs in de buurt te komen van het werkelijke slagveld. Bovendien hadden maatschappijen zoals Edison de grootste moeite om geschikte mensen te vinden en zonden ze bij gebrek aan beter bijvoorbeeld maar de zwaarlijvige in slechte conditie verkerende William Paley naar Cuba om de Spaans-Amerikaanse oorlog te filmen. Schatplichtig aan de traditie van de zogenaamde 'war-artists' die hoewel aanwezig op veilige afstand, een gecomponeerde impressie plachten te geven van het slagveld die werd gepubliceerd in tijdschriften en de traditie van de 'tableaux vivants' in het variététheater die vaak allegorische oorlogstaferelen verbeelden, kozen filmmakers er regelmatig voor om de oorlog dichter bij huis te filmen door hem ergens in de buitenlucht te laten naspelen voor de camera of een zeeslag in een badkuip te simuleren, waarna ze vertoond werden als 'actualité's'. De Nederlandse Nöggerath Sr. filmde de oorlog zelfs boven op het dak van zijn theater midden in Amsterdam. Door activiteiten als deze werd volgens Bottomore overigens wel het acteren op locatie geïntroduceerd, een niet geringe ontwikkeling in de filmgeschiedenis. Deze 'staged films' onderscheidt Bottomore van de 'faked films' waarin bijvoorbeeld beelden van een Franse gymnastiekschool door middel van tussentitels worden gepresenteerd als 'Franse soldaten op de Chinese muur' of een historische impressie van Méliès van de Frans-Duitse oorlog uit 1870 gepresenteerd als een actuele opname van de Grieks-Turkse oorlog in 1897. De filmtitels en tussentitels onthulden volgens Bottomore meer dan de beelden zelf de propagandistische bedoeling van de makers van de eerste oorlogsfilms.

Karel Dibbets toonde met zijn Cinema Context database aan dat filmbeelden van de jonge koningin Wilhelmina vanaf haar Kroningsfeesten in 1898 gedurende vele jaren een vast onderdeel waren in de bioscoopprogramma's en rouleerden door heel Nederland. In 1900 kwam daar de leider van de Boeren (de tegenstanders van de Engelsen in de Boerenoorlog), Paul Kruger, bij en samen zorgden zij volgens Dibbets voor een golf van nationaal bewustzijn die vòòr 1898 maar ook na 1905 nauwelijks is geëvenaard. Dit kwam uiteraard niet alleen door de film: ook andere populaire media en kunstvormen ondersteunden de populariteit van Wilhelmina en Paul Kruger: prenten, liedjes, vlugschriften, tijdschriften en brochures, volkstoneel en variété droegen - vaak gecombineerd - eveneens een steentje bij.

Sabine Lenk benaderde de invloed van oorlog op film vanuit een heel ander perspectief. Haar onderzoek in het Stadtarchive van Düsseldorf bracht aan het licht dat deze stad vanaf 1915 zijn eigen filmkeuring naast die van Berlijn handhaafde en zij vroeg zich af hoe dit in zijn werk ging. Na een ambitieus begin waarin een onafhankelijke maar in de praktijk onwerkbaar commissie van negentig onbezoldigde leden films moesten keuren, namen de in Düsseldorf gevestigde filmdistributeurs de verantwoordelijkheid van de filmkeuring over. Tot ieders tevredenheid keurden zij zelfs meer films dan de Berlijnse keuring tot in 1918 deze instituten werden afgeschaft. De winst voor het filmbedrijf was volgens Lenk vooral van maatschappelijke aard: het filmbedrijf werd minder wantrouwend bejegend door de gemeente.

Nick Hiley tenslotte, betwijfelde of de Britse overheid het belang van film wel inzag tijdens de Eerste Wereldoorlog. Zoals vaak wordt beweerd zou de regering juist actieve propaganda hebben bevorderd door film. Hiley waarschuwde echter voor een overschatting van de bemoeienis van de regering met de oorlogsfilmproductie in de eerste decennia: tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er welgeteld drie Britse cameramannen tegelijk actief in de buurt van het slagveld (de beroemde Battle of the Somme uit 1916 is gemaakt door twee), terwijl er voor een willekeurige paardenrace veertien camera's bemand werden. Dit aantal

staat in schril contrast met de 4 miljoen militairen die naar het slagveld gestuurd werden. Die soldaten zorgden overigens wel voor een grote commerciële afzetmarkt overzee naast een groeiende voornamelijk uit vrouwen en kinderen bestaande thuismarkt. Een economisch aspect dat in internationale context wel eens onderzocht mag worden om de invloed van de Eerste Wereldoorlog op de groei van het film- en bioscoopbedrijf, of het achterblijven daarvan in neutrale landen zoals Nederland, te herzien.

Grondig historisch onderzoek lag aan de basis van de vier presentaties en stuk voor stuk bewezen ze dat de werkelijkheid van toen zich anders aandient dan we gemakshalve in retrospectief geneigd zijn te denken.

Ansje van Beusekom.

Artikel

Cameraman ANTON VAN MUNSTER verbaast filmhistorisch Nederland

Anton van Munster was vele jaren Bert Haanstra's vaste cameraman en werkte verder ondermeer met de natuurfilmer Hugo van Lawick. Bij de voorbereiding van de Haanstra DVD-box werd hem om advies gevraagd. Hij kwam met een mededeling die de filmhistorici verbaasde: sinds de jaren vijftig werden films die op formaat 3:4 (Academy ratio) werden opgenomen in de bioscoop vaak vertoond met een masker in de projector, waardoor ze op het doek een widescreen-formaat (meestal 1:1,66) kregen. De films - waaronder een aantal van Haanstra - werden bij voorbaat al met dit projectieformaat voor ogen opgenomen, bijvoorbeeld door de zoeker van de camera onder en boven af te plakken, of door een speciaal matglas te gebruiken.

Wanneer dit klopte, was het belang voor DVD duidelijk: een film die indertijd wel op 3:4 was opgenomen, maar met de bedoeling hem in widescreen in de bioscoop te projecteren, moest logischerwijs ook in widescreen-formaat op DVD.

Aanvankelijk stuitte Van Munsters bewering vooral op ongeloof. Bij navraag bleek dat vrijwel niemand in filmhistorisch Nederland er ooit van had gehoord, al wordt het fenomeen wel in zijn algemeenheid beschreven in een tekst over filmformaten op de website van Peter Bosma, o.a. programmeur bij Lantaren/Venster in Rotterdam, en wist Karel Dibbets van de Universiteit van Amsterdam te vertellen dat studenten van de Filmacademie in de tweede helft van de jaren zestig zo werkten. Voor de andere deskundigen was de kwestie volslagen nieuw.

Een eerste onderzoek wees snel uit dat Van Munster waarschijnlijk gelijk had. Eddy van der Enden was in de jaren vijftig cameraman bij Haanstra. Hij vertelde dat producent Rudi Meyer hem bij de opnamen van Fanfare (1958) had bezworen dat de film voor drie vertoningssituaties geschikt moest zijn: widescreen in de bioscoop, 3:4 op televisie en 3:4 voor 16mm vertoning. Met dat doel werd er een speciaal matglas voor de camerazoeke uit Duitsland gehaald. Wie Fanfare met deze wetenschap bekijkt kan slechts bewondering hebben voor het vakmanschap van Van der Enden, want de koppen zitten steeds zo laag dat er boven een stukje van het beeld af kan, terwijl ook onder wat gemist kan worden, maar tegelijk is er aan de randen nog wel het een en ander te zien dat esthetisch interessant is, zodat zowel op widescreen als op 3:4 een volwaardige vertoning mogelijk is.

Een operateur die sinds begin jaren zestig in een Amsterdamse bioscoop werkzaam is geweest, bleek bij navraag ook vertrouwd met de methode waarover Van Munster had bericht. Op gespecialiseerde internationale websites is te lezen wanneer die ontstond en hoe die werkte, compleet met instructieve plaatjes. Zie bijvoorbeeld: <http://www.widescreenmuseum.com/widescreen/evolution.htm>

Hoé wijd verbreid het gebruik in Nederland is geweest om 3:4 films op widescreen te vertonen, is vooralsnog moeilijk na te gaan. Dit zou een uitvoerig onderzoek onder een groot aantal operateurs vereisen. Maar dat de makers van een aantal Haanstra-films deze intentie hadden, kan op grond van de mededelingen van Van Munster en Van der Enden in combinatie met algemenere gegevens moeilijk in twijfel worden getrokken.

Eddy van der Enden opperde Fanfare in 'milde widescreen' op DVD te zetten, maar dit blijkt technisch niet haalbaar, zodat het toch het aloude 3:4 wordt. Alleman 'van' Anton van Munster (1963) komt wel in widescreen op DVD. De stem van het water, opgenomen in Techniscope, kwam er sowieso al in cinemascopeformaat op.

Voor een aantal opdrachtfilms geldt dat ze gemaakt zijn voor vertoning buiten de bioscoop: op ambassades, op scholen, in bedrijven. Daar werden ze op 3:4 geprojecteerd, in veel gevallen op 16mm film, dat alleen de verhouding 3:4 kent.

Een vraag die met dit alles wel opdoemt, is hoe het zit met de films van andere regisseurs uit de periode die begint tegen het midden van de jaren vijftig en loopt tot eind jaren zestig. Vaak zijn die zonder meer in 3:4 formaat op DVD gezet, maar is dat wel terecht?

© Hans Schoots.

Voor meer artikelen over film, geschiedenis en cultuur van de hand van Hans Schoots, zie www.hansschoots.nl

Agenda

Nederlands Film Festival

26 september t/m 6 oktober.

Voor meer informatie en het programma, zie www.filmfestival.nl

18e Brabantse Contactdag bij Regionaal Archief Tilburg

Zaterdag 29 oktober, 10.00-16.00 uur.

Het Regionaal Archief Tilburg is gevestigd aan het Kazernehof 75 te Tilburg. De toegang is gratis.

Voor meer informatie, zie:

http://www.stamboomforum.nl/actualiteit/2/308/0/18e_brabantse_contactdag_bij_regionaal_archief_tilburg

Molens in Overijssel

Omdat 2007 het Jaar van de Molen is, vertoont Historisch Centrum Overijssel in september en oktober oude films over molens.

Voor meer informatie over het filmprogramma en aanvangstijden, kijk op

<http://www.historischcentrumoverijssel.nl/hcoroot>
